

Peipsi järv

PEIPSI JÄRVE ELU TUBA

„Peipsi järve elu tuba“ on püsinäitus, mis jagab Peipsi järve looduslike tingimustega seotud teavet ja annab ülevaate Peipsi-äärsest elu-olust.

4 m pikkuse ja 1,4 m laiuse kolmemöötmeliselt Peipsi järve maketilt leiab suuremad Peipsi-äärseid asulad, majutuskohad, muuseumid, vaatetornid ja palju muud põnevat, mis pakuvad huvi turistidele, õpilastele ja tavakülastajatele.

Lisaks tutvustab näitus Peipsi järves elavaid kalaliike, kelle kohta saab ulatuslikku teavet. Ülevaatliku pildi annavad kõikide kalade kohta valmistatud mulaažid. Maketti ja kalamulaaže täiendavad saatetekstid eesti, vene ja inglise keeles.

Näitusele saab teadmisi ka näiteks järve toiduahe- last, kalade arengust, elustikust.

„Peipsi järve elu tuba“ valmis 2005. aastal Peipsi Koostöö Keskuse ja MTÜ Studio Viridis Loodushariduse ühistöös. Valmistamisel osales kokku üle 20 inimese ja kümnekonna ettevõtte.

Algselt avati „Peipsi järve elu tuba“ Kallaste Linnavalitsuse hoones, kuid 2006. a. toimunud tulekahjus sai näitus tugevaid suitsu- ja veekahjustusi. Ekspositsioon taastati ning avati uuesti külastajatele Emajõe-Suursoo looduskeskuses Tartumaal.

Koostöös Kasepää valla ja Peipsi Infokeskusega taasavati näitus 9. mail 2011 a. Jõgevamaal, Kasepää. Üheskoos näitusega avati ka Peipsi Infokeskuse koordineeritav turismiinfopunkt, kus huvilised saavad teavet piirkonna majutusasutuste, toitlustusettevõtete, puhkevõimaluste jm kohta.

Peipsi järve elu tuba

Näituse valmimist toetas ÜRO Arenguprogramm ja Ülemaailmne Keskkonnafond, näituse taastamist ja eksponeerimist Hasartmängumaksu Nõukogu, AS Hansapank Miljonisadu koos eraannetajatega ning SA Keskkonnainvesteeringute Keskus.

„Peipsi järve elu tuba“ asub vahetult Peipsi järve ääres Kasepää, Jõgevamaal.

Sõpruse 84, 49508 Tiheda küla, Kasepää vald, Jõgevamaa.

Lisainfo: info@peipsi.ee, tel: 602 0105

Näitus koos turismiinfopunktiga on avatud talveperioodil **(01.09. - 30.04) T-N kl 10-14** ja suveperioodil **(01.05 - 31.08) T-L 11:00- 16:00**

Peipsi Infokeskus

Sõpruse 84, Tiheda küla, Kasepää vald
49508 Jõgeva maakond
tel +372 602 0105

www.facebook.com/pages/Peipsi-Infokeskus/113275942049855

e-mail: info@peipsi.ee
www.peipsi.ee

Kasulikud lingid www.rm.k.ee | www.bioneer.ee | www.elf.ee | www.kik.ee

PEIPSI JÄRV

Peipsi järv on Venemaa piiril asuv Eesti suurim järv, mis on oma suuruselt (3555 km²) neljas järv Euroopas. Peipsist suuremad on vaid Laadoga, Äänisjärv ning Vänern. Piirijärvedest on Peipsi järv Euroopas esimesel kohal. 44 % järvest kuulub Eesti Vabariigile, 56 % Vene Föderatsioonile.

Järv koosneb kolmest selgesti eristatavast osast:

Põhjapoolne on kõige suurem ja sügavam Peipsi ise (ka Suurjärv, Kõlmjärv, vene keeles Чудское озеро) pindalaga 2611 km².

Veekogu lõunapoolne osa kannab nime Pihkva järv (võru Pihkva järv' ehk Talaba järv; vene Псковское озеро), mille pindala on 708 km². Pihkva järves asuvad Talaba saared ning Kolpino saar.

Neid kahte ühendav kitsas (väikseim laius 3 km), kuid sügav Lämmijärv ('soe järv'; võru Lämmjäriv; vene Тёплое озеро) on vaid 236 km², kuid seal Mehikoorma sadama juures asub Peipsi sügavaim koht – 15,3 m.

Peipsi järve suubub kokku umbes 240 jõge, oja ja kanalit, kuid väljavoolo on vaid üks - veerohke Narva jõgi. Suurim sissevool on Pihkva järve suubuv Velikaja jõgi, Eesti poolelt on suurim Suurjärve suubuv Suur- Emajõgi. Oma suurusega mõjutab järv märgatavalt kohalikku kliimat: sügisel püsivad ilmad keskmisest kauem soojad, kevad seevastu saabub kuni kaks nädalat hiljem.

Peipsi suurim saar on Venemaale kuuluv Kolpino saar (11,1 km² Eestile kuuluv madal ja soine Piirissaar on suuruselt teisel kohal (7,5 km²). Piirissaarepindala järjest väheneb – see on tingitud Peipsi põhjakalda maakerkest. Eesti territooriumi põhjapoolmikul on maakoore tõus suurem (2–3 mm aastas) ning lõunapoolmikul see peaaegu puudub, mistõttu kaldub Peipsi järve pind aeglaselt lõuna suunas. Järve lõunaosas seega veetase tõuseb ja Piirissaare madalad kaldad jäävad pikema aja vee alla. Kokku on Peipsi järves 35 saart.

Kuivõrd Peipsi järve heaolu on kahe riigi ühine vastutus, siis on moodustatud Eesti-Vene piiriveekogude kaitse ja kasutamise ühiskomisjon. Komisjon kohtub üldjuhul kord aastas, kuid põhiline koostöö toimub spetsialistide tasandil komisjoni töörühmades (veeressursside kompleksse haldamise töörühm ning seire, hinnangu ja rakendusuringute töörühm), lisaks korraldatakse Peipsi järve teemalisi teadusseminare.

Peipsi järve kujunemislugu ja asustamine on huvitav. Järv tekkis mandrijää poolt tekitatud madalasse lohku. Mandrijää taandumine Peipsi nõost oli keerukas ja toimus järvenõo eri piirkondades erinevalt, kohati koguni lühiajaliselt taas peale tungides.

Taanduvast jääservast jäid maha suured irdjää pangad, mis osaliselt mattununa võisid säilida tuhandeid aastaid. Mandrijää ees laiunud veekogud olid lühiajalised ja nende rannajooned raskesti määratletud. Muutused toimusid pärast liustiku

taandumist Soome lahte, kui veetase järsult lan-
ges ning järvenõkku ja selle ümbrusse jäid maha
jäänukjärved, mis hakkasid kiiresti kinni kasvama.

Kuna Peipsi nõo põhjaosa kerkis kiiremini kui
lõunaosa, hakkas Väike-Peipsi vesi valguma lõuna
poole ja järv ise laienema. Kujunes ka Väike-Pihkva
järv. Hiljem Väike-Peipsi ja Väike-Pihkva ühinesid
ning Peipsi omandas ligilähedaselt nüüdsaege
kuju ja mõõtmed.

Ka kaasajal on Peipsi järve põhja- ja lõunakallas
väga erilised. Peipsi põhjarannik on liivane,
kena loodusega ilus piirkond ning kõrgelt hinna-
tud puhkeala, kus vanadel rannalüüdetel kasvab
männimets ja järve ääres on maaliline liivarand.
Lõunakallas on aga kinnikasvanud ning soostu-
nud.

Peipsi saab vett jõgedest, ojadest ja sademetest.
Järve veetase ei ole stabiilne. Vesi vahetub ligi
kahe aasta jooksul ning veetase võib kõikuda
aasta jooksul +1,5 meetrist -0,5 meetrini. Seega
võib Peipsi pindala küllaltki lühikese ajavahemiku
jooksul muutuda päris palju. Vegetatsioonipe-
riodil on vesi enamasti roheline ning keskmiselt
(1,8-3,6m), talvel isegi väga (3,2-5,0m) läbipaistev.
Vihmastel suvedel on järve vesi punakaspruun ja
vähe läbipaistev. Järv ei ole kihistunud, vesi segu-
neb jäävabal ajal täies ulatuses.

Murettekitavaks asjaoluks võib olla tulvavesi.
Peamised ülejutatavad alad on Emajõe suud-
meala (üle 200 km², Varnja ja Meerapalu vahel) ja
Lämmijärve idaosa (üle 130 km²). Kõrge veeseis
kestab aprillist juunini ja novembrist detsembrini,
madal jaanuarist märtsini ja augustist oktoobrini.
Aegade jooksul on tulvavesi tekitanud rannikuää-
rsetele aladele märkimisväärsed purustusi. Kahju
suurusele aitab kaasa Peipsil sageli esinev rüüsiää.
Jääkate püsib harilikult detsembrist aprilli lõpuni,
jää paksus on tavaliselt 50-60cm

Suvel on Peipsi järveäärsed alad puhkajate meelis-
paikadeks, kuna lisaks kaunile liivarannikule on vee
temperatuur pinnakihis ranniku lähedal kuni 26°C,
avajärvel kuni 22°C. Sügiseti esineb järvel tugevaid
tuuli, mis tekitavad järske ja lühikesi laineid. Läm-
mijärves võib tuul põhjustada lisaks ka hoovusi.

Omamoodi loodusnähtuseks on Peipsi-äärne
madalik, mis on muistne järvenõgu. Maapinna

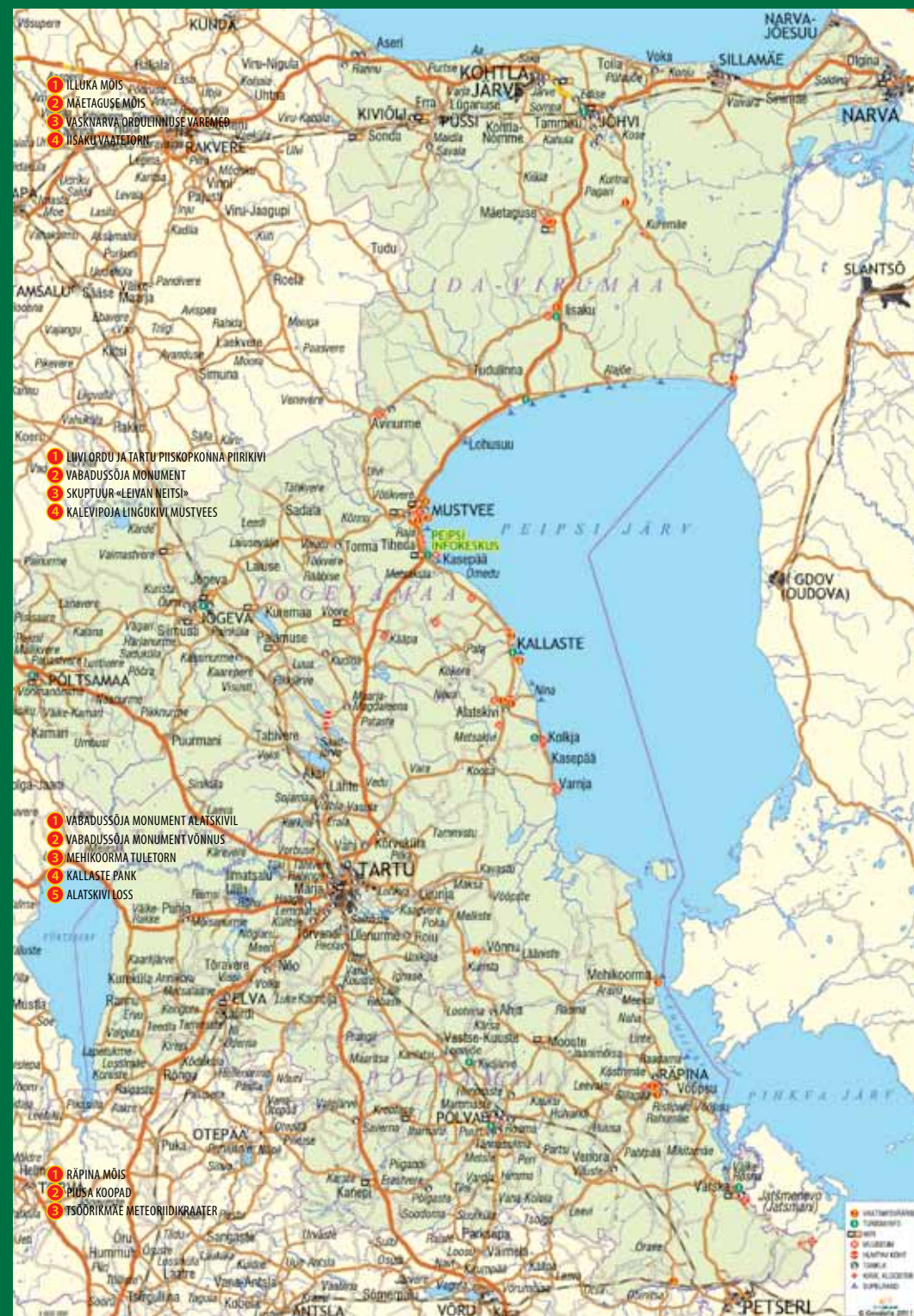
soostumine algas siin umbes 7000 aastat tagasi,
siis kui Peipsi põhjaosas hakkas maa tõusma
ning järv veega täituma. Pikaajase soostumise
tagajärjel on siin kujunenud ainulaadne soode ja
luhtade maastik. Soostiku keskosas Emajõe kaldal
kutsutakse Suursooks. Suursoo pind on tasane ja
vaevalt meetri üle Peipsi taseme, mistõttu suurve-
si selle pea igal aastal üle ujutab.

Peipsi järve ümbruskonna asustasid eestlased ja
teised läänemeresoome rahvaste esivanemad,
keda venelaste esivanemad idaslaavlased kutsusid
tšuudideks, juba pärast viimast jääaega. Asustami-
se kultuurilises võtmes mängis olulist rolli see, et I
aastatuhande lõpul jõudsid järve piirkonda Dnepri
jõe äärest slaavi hõimud, kellest osa liikusid edasi
läänekaldale.

Peipsi piirkonda toimus mitu rahvarännet. Kultuu-
riliselt ka tänapäeval mõju andev on 17. sajandi
lõpus ja 18. sajandi alguses seotud vanausuliste
väljaränne Venemaalt. Peipsiäärsel alal saame
rääkida kolme kultuuri koosseistest, kuna
lisaks eestlastele ja vene vanausulistele on piirkon-
da tugevalt mõjutanud ka baltisakslased. Omapä-
rane kolme kultuuri kooslus on säilinud tänaseni,
mil seda üha rohkem väärtustama on hakatud.

Üldandmed:

Kõrgus merepinnast 30 m
Mineraalsus 0‰
Supelranna pikkus üle 30 km (Eesti pikim rand)
Vee läbipaistvus Secchi ketta meetodil 2–3 meetrit
Järve pindala keskmise veetaseme juures 3555 km ²
Pikkus 152 km
Suurim laius 47 km
Suurim sügavus 15,3 meetrit (Lämmijärves)
Keskmine sügavus: 7,1 m
Rannajoone kogupikkus: 520 m
Territooriumilt piirneb Eesti alal Peipsi nelja maakonnaga: Ida-Viru, Jõgeva, Tartu ja Põlva.

Peipsi järve taimestik

Taimede ja loomade elu järves määrab ära toitainete ja hapniku hulk, päikesevalgus ja veetemperatuur. Kui järvevees on piisavalt toitu ja hapnikku, on selle elustik rikkalik.

Peipsi Suurjärves, mis on avara ja suhteliselt tugeva lainetusega hiigeljärv, ei ole eriti rohket taimestikku. Suuremaid taimestikogumikke leidub vaid varjatud lahesoppides ja saarte varjus. Kõige taimestikurikkamad on Varnja- Raskopelist lõuna pool olevad osad. Rikkalik taimestik on järve idakaldal, Raskopeli lahes, Lämmijärves ja Pihkva järve soppides. Taimestik puudub aga üsna suurtel aladel loode- ja põhjakaldal, kus asuvad kenad liivarannad.

Siiski on Peipsi järve taimestik erakordselt liigirikas - selles on täheldatud 122 liiki suurtaimi. Sellele arvule võib veel lisada ligi 20 liiki ülejutatavatel aladel kasvavaid kalda- ja sootaimi. Peipsi järves leiame 70% kõigist meie mageveekogude liikidest.

Kaldaveetaimestiku mitmekesisus on suur. Rohkelt leidub roostikke, mis on viimaste aastakümnete-ga nii piki randa kui ka järve suunas laienenud. Pilliroog kasvab kümnete, kohati sadade meetrite laiuse vööndina veepiiril. Enamasti on tegemist pilliroo puhaskogumikega, mille kõrgus ja tihedus, aga samuti risoomidega läbikasvanud pinnas ei võimalda teiste taimede kasvamahakkamist. Järve kaldavöötmes leidub lisaks pilliroole ka kõõluslehte, harilikku konnarohu, luigelille, konnaosja jne.

Peipsi sagedasti nihkuva veepiiri tõttu on suur hulk liikidest amfiibsed. Teiste taimede seas kasvab Peipsis ka hulk haruldasi veetaimi, nagu näiteks väike konnarohi, väike penikeel, vesi-naaskelleht, mõru vesipipar, punakas penikeel, ahtalehine penikeel, muda -lahnarohi, ujuv-jõgitakjas jt.

Peipsile on iseloomulik ka arvukate soo- ja niiskuselembeste taimede (nt soo-alss) kasvamine ajutiselt vee alt vabanenud aladel.

Lämmi- ja Pihkva järves esineb tihedamini järvekaislat. Lämmijärves kohtab selle kitsuse ja tugeva vee liikumise tõttu taimi, mis on iseloomulikumat jõgedele, näiteks luigelill ja jõgi-kõõlusleht.

Kõige liigirikam koht Peipsis on Raskopeli laht, mis oma eraldatuse tõttu ülejäänud järvest on

erinev nii hüdroloogiliselt kui keemiliselt. Ujulehtedega taimedest kasvab vesi-kirburohi, valge kastehein, kollane vesikupp. Veesisene taimestik koosneb peamiselt kaelus-penikeelest ja mändvetikatest.

Väga liigirikas (üle 1000 liigi) on Peipsi vetikatef-loora. Järvevees elab palju silmaga vaevalt nähtavaid olendeid, mis kanduvad edasi veeliikumisega. Väikesed, üksikuna palja silmaga nähtamatud, vees hõljuvad vetikad moodustavad taimhõljumi ehk fütoplanktoni. Sageli moodustavad nad aga kogumikke, mis on nähtavad luubitagi. Taimhõljumit on pinnakihis, kus on valgem. Arvukad vetikad on järve põhilised hapniku ning orgaanilise aine tootjad.

Taimhõljumist toituvad väikesed loomhõljumi hulka kuuluvad organismid ja kalamaimud, seega on taimhõljum veekeskkonna toiduvõrgustike algülüks.

Üsna suure erikaaluga on soolalembesed vetikad. Suhteliselt palju on külmalembesi artilise ja alpiinse päritoluga liike. Kõrvuti rohketoiteliste vete liikidega leidub hulk vähetoiteliste vete vetikaid.

Peipsi taimhõljumist saab esile tuua:

Sinivetikad

Koldevetikad

Neelvetikad

Vaguviiburvetikad

Ränivetikad

Rohevetikad

Kui planktonit tekib väga rohkesti, põhjustab see veeöitsengut. Sinivetikate (Gloeotrichia echinulata) vohamine kutsub esile veeöitsenguid, mida on esinenud Peipsis juba ammustel aegadel. Esimesed teated vohamise kohta Peipsis pärinevad aastast 1895. Liik domineerib Peipsi fütoplanktonis tänapäevalgi. Sinivetika paarimillimeetriseid kera-kesi võib keskusel Peipsi vees palja silmaga näha, kui biomass võib ulatuda kaldast küllaltki kaugele.

Peale Gloeotrichia echinulata põhjustavad Peipsis veeöitsenguid veel teisedki tüüpilised

sinivetikate liigid. Nad on küll mikrokoopilisemad, kuid kimpe või puntraid moodustades on nad palja silmaga hästi nähtavad. Veepinnale kogune-

nult moodustavad nad suuri sinakasrohelist laike või triipe. Veeöitsengu korral värvub vesi sageli öitsevatele vetikatele omaste pigmentide tõttu.

Kaldale uhutud ja lagunev vetikamass värvib maapinna ja kivid siniseks.

Sinivetikate puhangut soodustab madal lämmastiku ja fosfori suhe vees, mis annab neile

konkurentsis teiste vetikatega eelise. Lämmastikuühendite vähesus vees sinivetikate kasvu ei piira. Paljud neist on võimelised siduma õhulämmastiku. Veeöitsengud ehk fütoplanktoni ajutised vohamised, mis on tekkinud inimtegevuse tagajärjel, on muutumas üha olulisemaks keskkonna-probleemiks.

Vetikate öitsemisega võib kaasnedu ulatuslik hapnikusisalduse kõikumine veekogus, mis takistab teiste ökosüsteemi organismide eluliselt olulisi protsesse. Samuti võivad vohavad plankterid eritada vette toksiine, mis on ohtlikud loomadele.

Olulisemad Peipsi taimed on:

1. Kaelus-penikeel <i>Potamogeton perfoliatus</i>
2. Läk-penikeel <i>Potamogeton lucens</i>
3. Harilik pilliroog <i>Phragmites</i>
4. Kamm-penikeel <i>Potamogeton pectinatus</i>
5. Jõgi-kõõlusleht <i>Sagittaria sagittifolia</i>
6. Järvkaisal e. järvekõrkjas <i>Schoenoplectus acutus</i>
7. Hein-penikeel <i>Potamogeton gramineus</i>
8. Vesi-kirburohi <i>Persicaria amphibia</i>
9. Ahtalehine hundinui <i>Typha angustifolia</i>
10. Harilik konnarohi <i>Alisma plantago-aquatica</i>
11. Load <i>Juncus</i>
12. Harilik mürkputk <i>Cicuta virosa</i>
13. Väike konnarohi <i>Alisma gramineum</i>
14. Luigelill <i>Butomus/Butomus umbellatus</i>
15. Kollane vesikupp <i>Nuphar lutea</i>
16. Alsid <i>Eleocharis parvula</i>
17. Tähk-vesikuusk <i>Myriophyllum spicatum</i>
18. Valge vesiroos <i>Nymphaea alba</i>

Harilik pilliroog

Ahtalehine hundinui

Luigelill

Kollane vesikupp

Valge vesiroos

Peipsi järve loomastik

Peipsi suurus on eelduseks siinsele liigilisele mitmekesisele ka loomastikus. Kui üldiselt on Eesti veestik kalade poolest küllaltki liigivaene (ca 75 kalaliiki), siis Peipsi järves elab 37 liiki kalu. Rikkalike kalavarude olemasolu on kujundanud kogu Peipsi-äärse ala elu-olu läbi aegade. Kalapüük on olnud siin üks põhilisi elatusalasisid ning mitmed vanad kalapüügiviisid on just Peipsi randadel säilinud tänapäevani.

Peipsi kalastik on aegade jooksul ka tublisti muutunud. Paljud muutused kalastikus on tingitud muutustest järve üldseisundis. Soojad pikenenud suved ja teised tegurid on madalaveelises Peipsis põhjustanud üha enam vetikate öitsemist ja sellest tulenevalt ka veekvaliteedi halvenemist. Seetõttu on kalade olukord märgatavalt kannatanud, mis on toonud kaasa ka väikekalade suuremist. Mõnede kaladele, näiteks räabistele, ei sobi ka jäävaesed talved, sest nende mari vajab talvel rahu. Siiski on Põhja-Euroopa kalarikkaima järvena Peipsi loovutanud kaluritele aastas enamasti 7000-11000 tonni kala.

Peipsi järve kalad

1. Völdas <i>Cottus gobio</i>
2. Kiisk <i>Gymnocephalus cernuus</i>
3. Koha <i>Sander lucioperca</i>
4. Ahven <i>Perca fluviatilis</i>
5. Luukarits <i>Pungitius pungitius</i>
6. Ogalik <i>Gasterosteus aculeatus</i>
7. Luts <i>Lota lota</i>
8. Säga <i>Silurus glanis</i>
9. Trulling <i>Barbatula barbatula</i>
10. Vingerjas <i>Misgurnis fossilis</i>
11. Hink <i>Cobitis taenia</i>
12. Koger <i>Carassius carassius</i>
13. Vimba <i>Vimba vimba</i>
14. Nurg <i>Blicca bjoerkna</i>

15. Latikas <i>Abramis brama</i>
16. Viidikas <i>Alburnus alburnus</i>
17. Rünt <i>Gobio gobio</i>
18. Linask <i>Tinca tinca</i>
19. Mudamaim <i>Leucaspis deloneatus</i>
20. Lepamaim <i>Phoxinus phoxinus</i>
21. Tõugjas <i>Aspius aspius</i>
22. Turb <i>Squalius cephalus</i>
23. Säinas <i>Leuciscus idus</i>
24. Teib <i>Leuciscus leuciscus</i>
25. Särg <i>Rutilus rutilus</i>
26. Roosärg <i>Scardinius erythrophthalmus</i>
27. Karpkala <i>Cyprinus carpio</i>
28. Angerjas <i>Anguilla anguilla</i>
29. Haug <i>Exocoetis lucius</i>
30. Peipsi tint <i>Osmerus eperlanus spirinchus</i>
31. Harjus <i>Thymallus thymallus</i>
32. Peipsi siig <i>Coregonus lavaretus maraenoides</i>
33. Räabis <i>Coregonus albula</i>
34. Jöeforell <i>Salmo trutta</i>
35. Ojasilm <i>Lampetra planeri</i>
36. Tippviidikas <i>Alburnoides bipunctatus</i>
37. Hõbekoger <i>Carassius gibelio</i>

Kaitsealusteks liikideks on harjus, tõugjas, säga, hink, vingerjas, völdas.

Peamisteks püügikaladeks on olnud peipsi tint, räabis, haug, koha, ahven, latikas, luts, peipsi siig. Kalasaakide suurus ja liigiline koosseis on aastate lõikes muutuvad, sõltudes kalavarude seisundist ja püügingimustest.

Peipsi järv pakub elukohta ka loomaliikidele, poolveeliste imetajatele, kes on seotud kaldaga. Sellisteks on kobras, saarmas, ondatra, vesimutt, mügri.

Kahepaiksed on Peipsi rannikul esindatud üheksa liigiga: tähnik- ja harivesilik, mudakonn, rohekärnkonn, kärnkonn, rohukonn, rabakonn, tiigikonn ja veekonn.

Roomajad on esindatud 5 liigiga: kivi- ja arusisalik, vaskuss, nastik ja rästik.

Järveäärne ala on peatuspaigaks mitmetele linnuliikidele. Siin on nähtud 266 liiki linde, kellest haudeline on kuni 180 liiki; 71 liiki kohatakse üksnes läbirändel ja toitumas ning 15 liiki on eksikülalised. Kevadel on arvukamad järvel peatunud merivart, tuttvar, sõtkas. Sügisel jällegi ujupardid, viupart, sukelpartidest aul, jää- ja rohukosklad. Peatuspaigana kasutab järve üle miljoni rändlinnu.

Peipsi järve vesikonnas on levinuimad magevee loomad, kelleks on poolveelised imetajad, linnud ja kahepaiksed:

1. Kobras <i>Castor fiber</i>
2. Ondatra <i>Ondatra zibethicus</i>
3. Saarmas <i>Lutra lutra</i>
4. Ameerika naarits e. mink <i>Neovison vison</i>
5. Rohukonn <i>Rana temporaria</i>
6. Rabakonn <i>Rana arvalis</i>
7. Veekonn <i>Pelophylax kl. esculentus</i>
8. Hallhaigur <i>Ardea cinerea</i>
9. Must-toonekurg <i>Ciconia nigra</i>
10. Kühmnokk-luik <i>Cygnus olor</i>

11. Merikotkas <i>Haliaeetus albicilla</i>
12. Lauk <i>Fulica atra</i>
13. Hallpösk-pütt <i>Podiceps griseogen</i>
14. Väikekajakas <i>Hydrocoloeus minutus</i>
15. Naerukajakas <i>Chroicocephalus ridibundus</i>
16. Mustviies <i>Chlidonias niger</i>
17. Mudatilder <i>Tringa glareola</i>
18. Jääkoskel <i>Mergus merganser</i>
19. Sinikael-part <i>Anas platyrhynchos</i>
20. Jälilind <i>Alcedo atthis</i>

Kobras

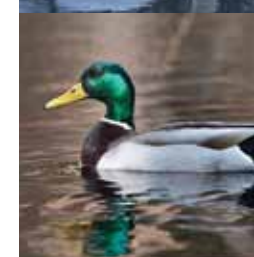
Saarmas

Kühmnokk-luik

Sinikael-part

Peipsi zooplankton ehk loomhõljum on rikkalik ja selles leidub rohkesti haruldusi. Peipsi on elupaigaks näiteks vesikirbulistele, keriloomadele, aerjalgsetele ning rändkarpidele. Zooplankton toitub peamiselt vees leiduvast hõljumist olles samas ise toiduks paljudele teistele veeloomadele – ja putukatele.

Järve põhjasette sees või pinnal elavad selgrootud loomad moodustavad üsna rikkaliku põhjaloomastiku, milles domineerivad kaks suurt rühma: surusääsklased ja väheharjasussid.

Peipsi põhjaloomastik

1. Surusääsklased <i>Chironomidae</i>
2. Rändkarp <i>Dreissena polymorpha</i>
3. Järvekarbid <i>Anodonta</i>
4. Kiiljas jõekarp <i>Unio tumidus</i>
5. Väheharjasussid <i>Oligochaeta</i>
6. Harilik keraskarp <i>Sphaerium corneum</i>
7. Mudakukk e. harilik mudatigu <i>Lymnaea stagnalis</i>
8. Ühepäevikulised <i>Ephemeroptera</i>
9. Kaanid <i>Hirudinea</i>
10. Emateod e. sooteod <i>Viviparus contectus</i>
11. Harilik vesikakand <i>Asellus aquaticus</i>
12. Ehmeistiivalised <i>Trichoptera</i>
13. Kirpvähilised <i>Amphipoda</i>

Toitumisaal on järvel traditsiooniline: fütoplankton – zooplankton – põhjatoidulised ja lepiskalad – röövkalad.

Hoia loodust!

Peipsi ümbrus ja järv ise on looduslikult kaunid ja matkasõprade, suvitajate, turistide meelispaigaks. Inimene oma tegevusega on aga seda piirkonda jõudnud kahjustada.

Põllumajandusliku tootmise tagajärjel on järve vette sattunud liigset lämmastikku ja fosforit, mis on tekitanud toitainete kõrge kontsentratsiooni. Selle tulemusel on ohustatud vee kvaliteet. Järve seisund on häiritud ja nii kaotab ta oma ökoloogilise tasakaalu. Piirkonna külastajate arvu tõus on hea ettevõtlusele ja kohalike elanike tööhõivele, kuid loodusele on see lisakoormus.

Üha enam räägitakse loodushoiust ja keskkonnasõbralikust käitumisest. Taaskasutus, energiasäästlikkus, prügi sorteerimine ja tarbimise vähendamine on inimeste kõnepruugis saanud kindla koha. Peamiselt sõltubki keskkonnasäästlikkus meist endast, meie teadmistest ja hoiakutest.

Looduses liikujale on abi järgnevatest nõuannetest:

Kuidas kavandada hoolega ette matka ja järgida kehtivaid juhiseid ning piiranguid?

- Uuri külastatava piirkonna olemasolevaid võimalusi, et mitte koormata liigselt keskkonda!
- Matkavarustuse hankimisel kasuta sõprade ja tuttavate abi, sest kõike ei pea tingimata endale ostma!
- Liiklusvahendite kasutamisel kasuta võimalusel rongi või liinibussi, sõiduautot kasuta mitme inimese peale!
- Jäätmete vähendamiseks paki kaasavõetav toit kordukasutatavatesse kottidesse või karpidesse. Hoidu plastaldrikutest ja – topsidest!
- Uuri piirkonna kohta käivaid juhiseid ja piiranguid – järgi neid!- Looduskaitsealadel, õuealadel, matkaaladel võivad olla kehtestatud lisapiiranguid, mille järgimine on kohustuslik!
- Kasuta kaasa võetud koduloomal (nt koeral) loodusmaastikel või matkaradadel liikumiseks alati jalutusrihma!

Kuidas loodusesse mitte jälgi jätta?

- Uuri välja, kas metsaminek ei ole tuleohtu tõttu keelatud. Teavet saad päästeala infotelefonilt 1524.
- Tee laager selleks tähistatud kohta. Kui sellist paika läheduses ei ole, vali koht, kus pinnas ei ole tundlik!
- Kasuta tähistatud matka- ja teeradu, nii kulutad maastikku vähem!
- Looduses käitu vaikselt, et mitte häirida loomi ja linde!

- Lõket tohib teha vaid selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohas. Lõkke tegemisel eelistada kattega lõkkekohta ning järgi kõiki juhiseid!
- Tule tegemisel kasuta peamiselt mahalangenud oksa või looduslikku päritolu jäätmeid!
- Lõket ei tohi jätta valveta ja lahkudes tuleb see korralikult kustutada! Lõkke kustutamiseks võib kasutada erinevaid vahendeid: vett, mulda, liiva jms.
- Ära suitseta metsas!

Mida teha prügiga?

- Vii enda tekitatud prügi kaasa! Nii koormad loodust vähem.
- Kui prügi äraviimine on keeruline, pane orgaanilised jäätmed (toidujäätid jms) lähedal asuvasse prügikasti!
- Tuldõvte prügi põleta tuleasemel! Mitte mingil juhul ei tohi põletada plastpudeleid, pabermahekmeid või muid plastjäätmeid. Põletamisel tekivad gaasid saastavad õhku.
- Plastprügi loodusesse jätmisel kahjustad ümbritsevat keskkonda jäävalt, kuna plast ei lagune mitte kunagi. Võta plastprügi kaasa ja vii kogumispunktidesse.

Säästa looduses vett

- Et mitte veekogusid saastada, pese nõud pesukausis ja vesi pärast pesu maasse!
- Ennast pese pesukausis. Võimalusel ära kasuta pesemisvahendeid!

Peipsi Infokeskus on 2000.a aastal asutatud kodanikualgatusel põhinev ning 2009.a Mustvee Ökoturismühtingu ja 2010.a Eesti Vabatahtlike Keskusega ühinenud mittetulundusühendus, kes viib ellu erinevaid programme kohaliku elu edendamiseks.

Peipsi Infokeskus on oma asutamises alates laiahaardelise tegevusega organisatsioon alates turismiinfokeskuse funktsioonidest, noorte ja töötute aktiveerimisest kuni kodanikuühiskonna arendamiseni. Peipsi Infokeskus on Jõgevamaa Koostöökoja liige.

Meie visioon on läbimõeldud ja aktiivsel osalusel põhinev kodanikuühiskond, kus inimestel on soov, võimalused ja oskused positiivseid muutusi ellu viia.

Meie missioon on toetada oma tegevusega peipsiäärse piirkonna igakülgset arendamist, aktiveerida kohalikku omaalgatust ja kodanikuühiskonda.

Oma ülesandeks peame muuhulgas kaasa aidata Peipsi järve ja selle äärses elukeskkonnas ja kultuuri ning turistidele pakutavate teenuste laiemat tutvustamist.

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

Peipsi Infokeskus koordineerib peipsiäärse piirkonnas nelja erinevat programmi:

INFO- JA TURISMIPROGRAMM

- Info peipsiäärsete majutus- ja toitlustusasutuste, vaatamisväärsuste, ürituste kohta nii telefoni teel kui ka internetis Peipsi infoserveris, trükiste väljandmine, giiditeenus;

KESKKONNAPROGRAMM

- Keskkonnasäästliku eluviisi põhimõtete ja info levitamine;
- Peipsi järve äärses piirkonnas loodushoid ja keskkonnaprojektide elluviimine.

SOTSIAAL- JA

INTEGRATSIOONIPROGRAMM

- Noorsootöö ning laste- ja noortelaagrite korraldamine;
- Projektide elluviimine erinevate riskigruppide (rahvusvähemused, vähekindlustatud perede lapsed, töötud jt) abistamiseks.

KODANIKUALGATUSPROGRAMM

- Hea kodaniku põhimõtete ja eetikakoodeksi levitamine;
- Vabatahtlike ja kohalike elanike kaasamine projektidesse ja ürituste korraldamisse;
- Kodanikualgatuslike ürituste ja koolituste korraldamine piirkonnas kolmele erinevale sektorile;
- Peipsiäärsete kogukonnateenuste käivitamine ja arendamine.